

Archeologienota
Verslag van Resultaten
bureauonderzoek: 2021B16

Hooglede
Recyclagepark Oude Steenbakkerij

Kim Aluwé
Pieter Laloo

Ghent Archaeological Team bvba
Dorpsstraat 73
8450 Bredene

Colofon

Project:
Hooglede Recyclagepark Oude Steenbakkerij

Uitvoerder:
GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM BV(GATE)
Kim Aluwé, Pieter Laloo

© 2021- GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM BV
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	ii
Inleiding	iii
Verslag van Resultaten	4
1. Bureauonderzoek [BO]	4
1.1 Beschrijvend gedeelte	4
1.1.1 Administratieve gegevens	4
1.1.2 Onderzoekskader	7
1.1.2.1 Door initiatiefnemer geplande werken en bodemingrepen	7
1.1.2.2 Criteria voor de noodzaak van een archeologisch onderzoek	7
1.1.3 Onderzoeksopdracht	7
1.1.3.1 Archeologische voorkennis	7
1.1.3.2 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied	8
1.1.3.3 Randvoorwaarden	8
1.1.4 Werkwijze en strategie van het onderzoek	9
1.2 Assessmentrapport	9
1.2.1 Landschappelijke situering	10
1.2.2 Historisch cartografische situering	15
1.2.3 Archeologische situering	22
1.2.4 Interpretatie – datering onderzoeksgebied	24
1.2.5 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed	24
Bibliografie	25
Bijlage	26

INLEIDING

De initiatiefnemer plant de inrichting van een nieuw recyclagepark op de terreinen van de Oude Steenbakkerij aan de Hogestraat 123 te Hoogmade.

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt de drempelwaarden opgenomen in het Onroerenderfgoeddecreet (perceeloppervlak > 3000m², bodemingreep > 1000m²). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone, in een beschermde archeologische site of in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld. GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op te maken met advies naar eventueel uitgesteld onderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

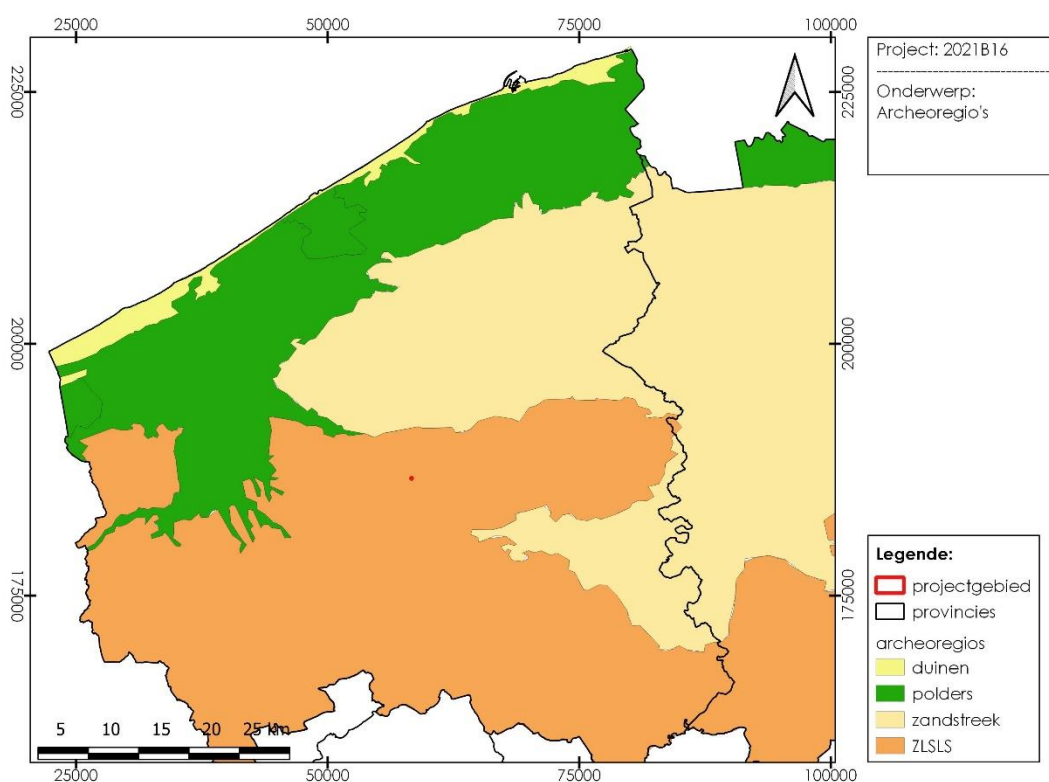
VERSLAG VAN RESULTATEN

1. Bureauonderzoek [BO]

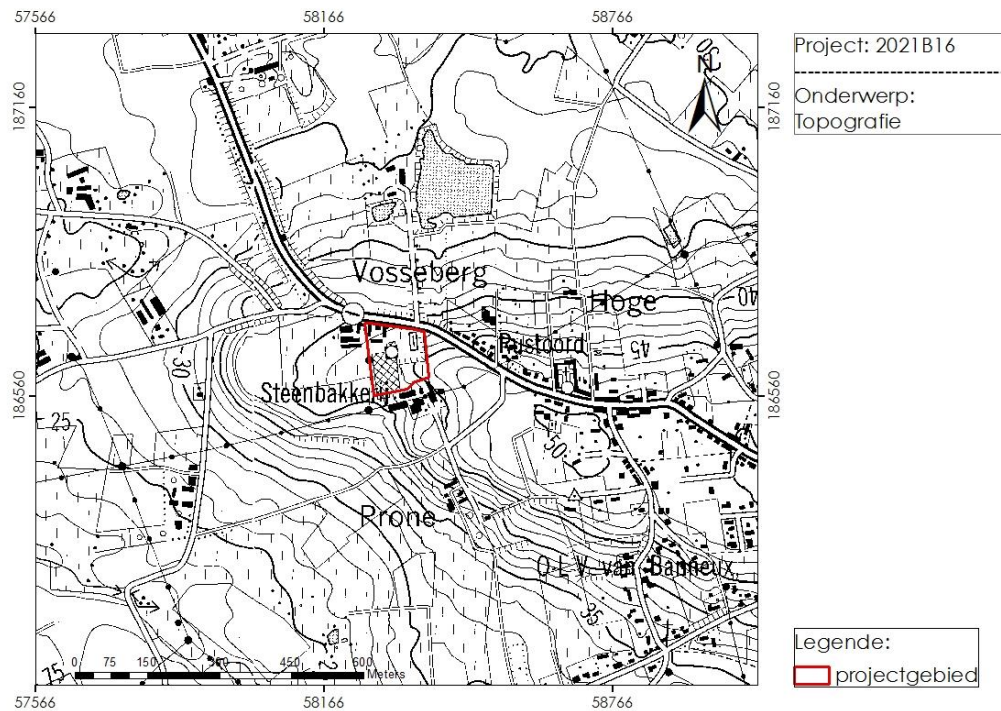
1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

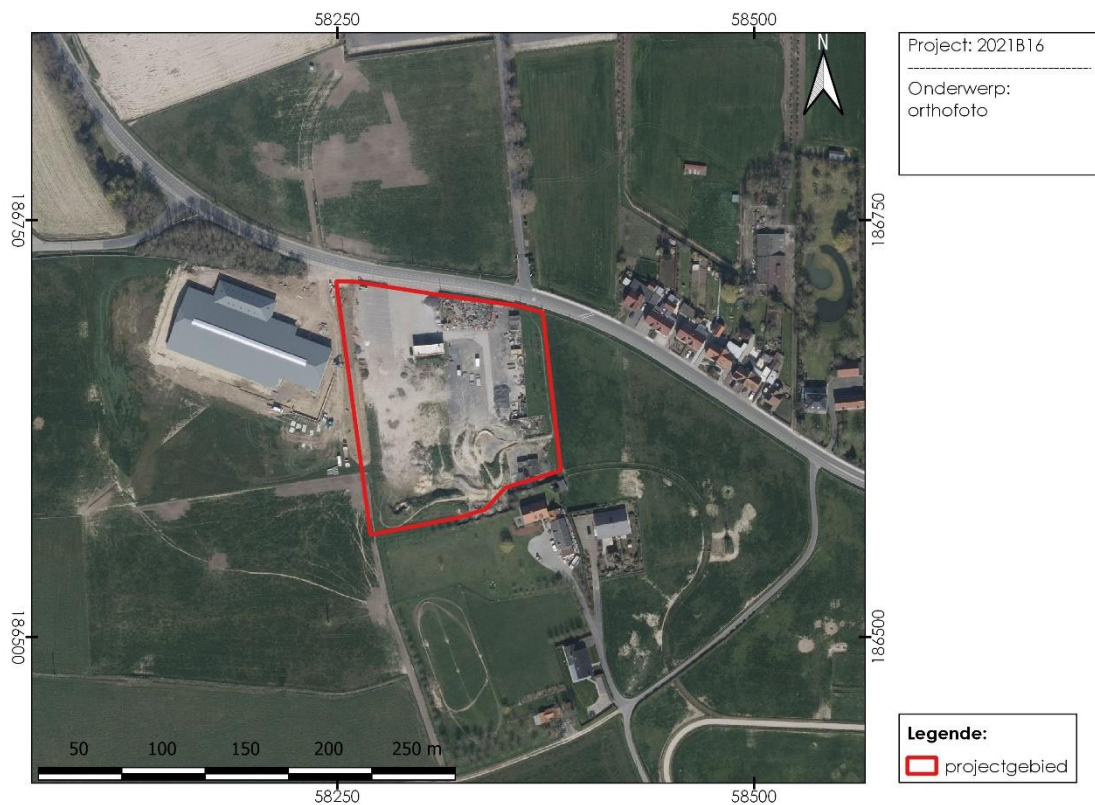
Projectcode	2021B16			
Locatiegegevens	Gemeente		Hooglede	
	Deelgemeente		/	
	Adres		Hogestraat 123	
	Toponiem		/	
Bounding box (Lambert EPSG:31370)	X1	58249,207	X2	58384,072
	Y1	186561,280	Y2	186713,399
Kadastrale gegevens	Gemeente		Hooglede	
	Afdeling		AFD 1/ Hooglede	
	Sectie		D	
	Perceelsnummer(s)		1213L2, 1213M2, 1213N2, 1379A	
Zoektermen Inventaris Onroerend Erfgoed	Bureauonderzoek			
Betrokken actoren / specialisten (+ functie)	Kim Aluwé (archeoloog), Pieter Laloo (erkend archeoloog)			
Externe advisering	/			

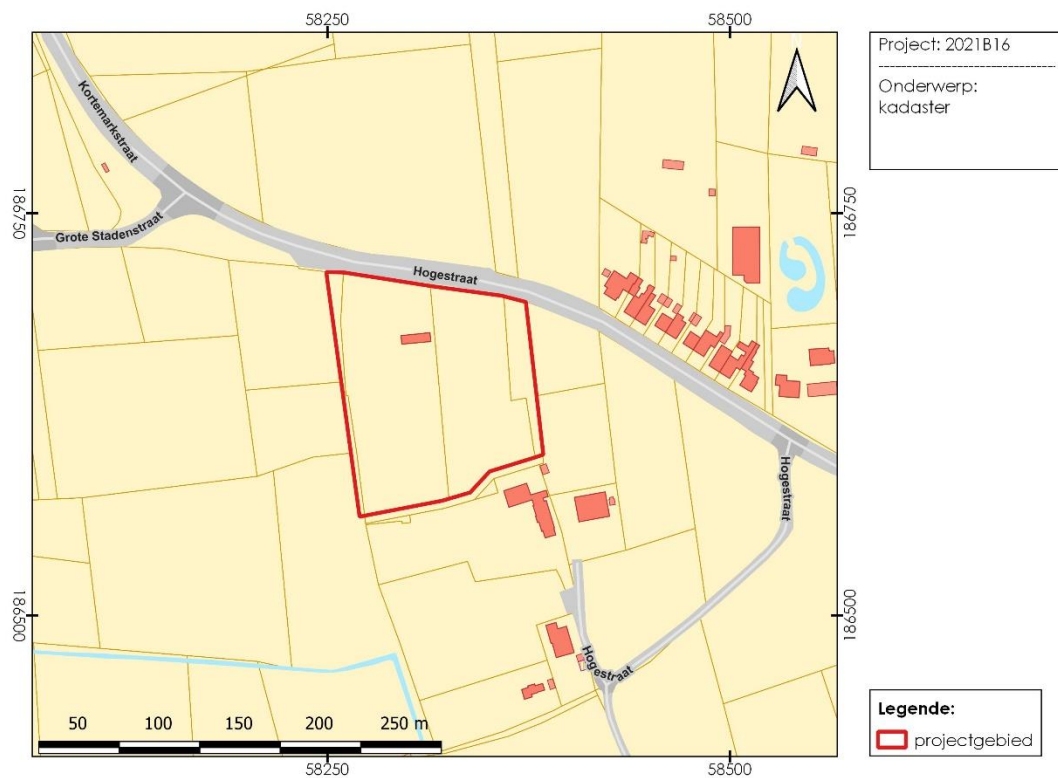
Figuur 1: Lokalisering projectgebied t.o.v. provinciegrenzen (archeoregio's).

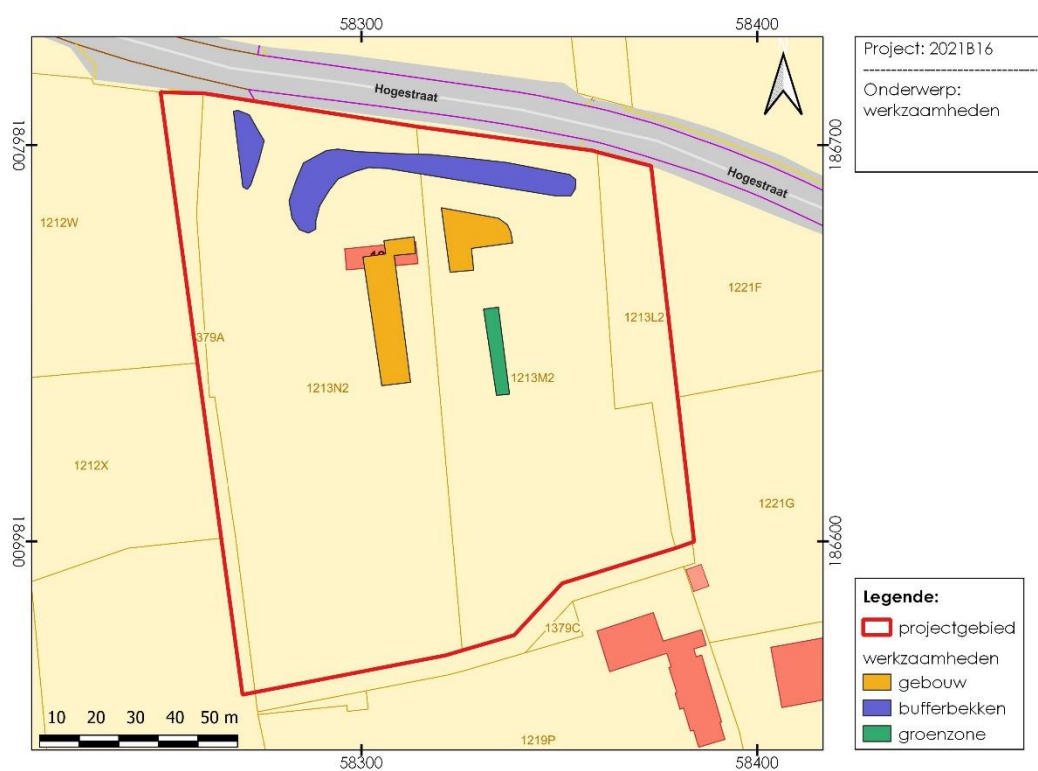
Figuur 2: Lokalisatie projectgebied t.o.v. de topografische kaart.

Figuur 3: Projectie van het projectgebied op een recente (2020) orthofoto (© GDI Vlaanderen).

Figuur 4: Projectie projectgebied t.o.v. het GRB-bestand (© Geopunt).

Figuur 5: werkzaamheden op het projectgebied aangeduid op het GRB-bestand (© Geopunt).

1.1.2 Onderzoekskader

1.1.2.1 Door initiatiefnemer geplande werken en bodemingrepen

De initiatiefnemer plant de inrichting van een nieuw recyclagepark op de terreinen van de Oude Steenbakkerij aan de Hogestraat 123 te Hoogede.

Het grootste deel van de werkzaamheden (plaatsen containers, aanleggen circuleringsroute, etc.) heeft door de beperkte diepte van de ingreep nauwelijks invloed op het bodemarchief. Er zal bovendien getracht worden de bestaande (steenslag)fundering te behouden en hergebruiken, waardoor deze ingrepen niet voor een extra verstoring zullen zorgen.

Een deel van de werkzaamheden heeft wel een diepere impact op het bodemarchief (fig. 5). Er worden 2 gebouwen met staalstructuur op een palenfundering voorzien. De gebouwen hebben een oppervlakte van respectievelijk ca. 280m² en ca. 170m². De verstoring blijft beperkt tot de putten voor de funderingspalen waar tot op vorstvrije diepte gegraven zal worden. Aan de noordelijke rand van het containerpark zullen twee bufferbekkens aangelegd worden. Deze hebben een totale oppervlakte van ca. 550m² en worden aangelegd tot 1,2m diep. Centraal op het containerpark wordt een verlaagde groenzone (ca. 80m²) voorzien tot 1m diep.

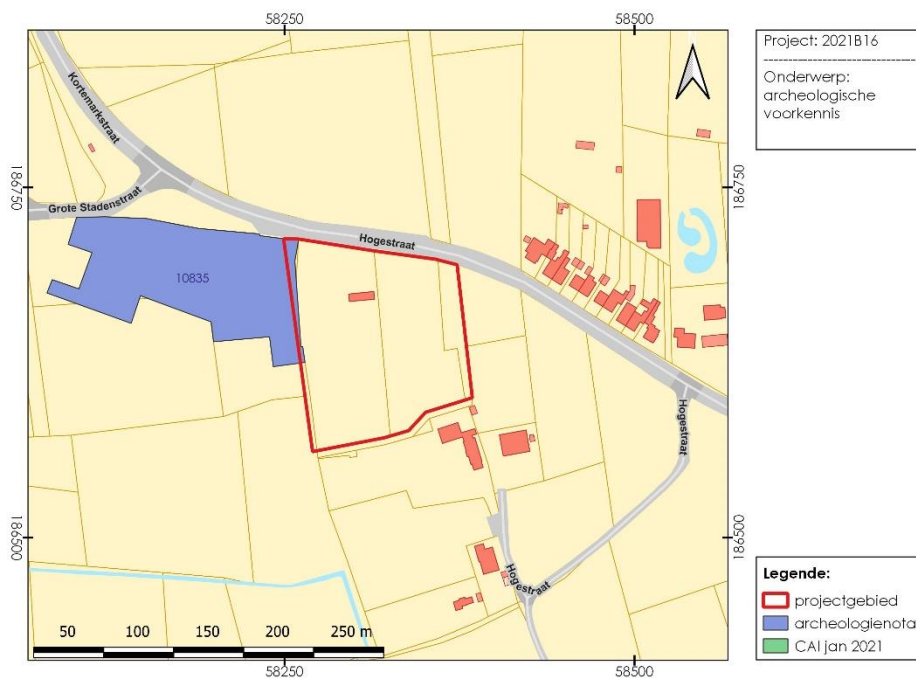
1.1.2.2 Criteria voor de noodzaak van een archeologisch onderzoek

De als plangebied gemarkeerde oppervlakte overschrijdt de drempelwaarden opgenomen in het Onroerendgoeddecreet (perceeloppervlak > 3000m², bodemingreep > 1000m²). Het projectgebied bevindt zich niet in een vastgestelde archeologische zone of in een beschermde archeologische site. Slechts een klein deel van het projectgebied bevindt zich in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Hierdoor moet een archeologienota worden opgesteld. GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op te maken met advies naar eventueel uitgesteld onderzoek, werfbegeleiding of vrijgave.

1.1.3 Onderzoeksopdracht

1.1.3.1 Archeologische voorkennis

Er werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd op het projectgebied zelf, wel werd een archeologienota aangeleverd voor de afbraak van de bestaande gebouwen en de inrichting van een nieuwe manage op de percelen ten westen van het huidige projectgebied (fig. 7). Dit bureauonderzoek stelde op basis van de landschappelijke ligging en het weinige onderzoek in de regio wel degelijk een archeologisch potentieel vast. Er is een vermoeden dat het bodemarchief reeds verstoord werd door de 20ste-eeuwse bebouwing, maar dit kon niet met zekerheid gesteld worden (Archeologienota ID 10835). Er werd verder vooronderzoek na de sloopwerken geadviseerd.

Figuur 6: archeologisch onderzoek in de nabije omgeving van het projectgebied aangeduid op het GRB-bestand (©Geopunt, Onroerend Erfgoed)

1.1.3.2 Vraagstelling met betrekking tot het onderzochte gebied

Op basis van verscheidene parameters, zoals de nog aanwezige erfgoedwaarden, de landschapshistoriek, topografie, geomorfologie, bodemgebruik, vegetatie, en ingreepshistoriek, wordt een waardering van het archeologisch potentieel binnen het afgebakende projectgebied opgesteld. Hiertoe wordt een stapsgewijze onderzoeksprocedure doorlopen, waarbij de vraagstelling steeds teruggekoppeld wordt naar volgende kernpunten:

- Heeft het projectgebied archeologisch potentieel?
- Is er sprake van verstoring van dit potentieel? Zo ja, in welke mate kan deze eventuele vindplaatsen hebben aangetast?
- Wat zijn de geplande ingrepen in functie van de werkzaamheden?
- Zullen de werken eventuele vindplaatsen bedreigen?
- Welke aspecten verdienen aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

1.1.3.3 Randvoorwaarden

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk, of is juridisch, economisch of maatschappelijk onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning.

De initiatiefnemer opteert voor de uitzonderingsprocedure waarbij een archeologienota wordt aangeleverd uitsluitend op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er binnen het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met en zonder ingreep in de bodem of werfbegeleiding wenselijk is en/of vrijgave mogelijk is.

1.1.4 *Werkwijze en strategie van het onderzoek*

GATE werd aangesteld om deze archeologienota door middel van een vooronderzoek zonder ingreep in de bodem op te maken. Het onderzoek werd uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog van GATE.

De aard van de werken werd tijdens het vooronderzoek afgewogen tegen de voorhanden zijnde gegevens relevant voor het projectgebied op landschappelijk, historisch-cartografisch en archeologisch vlak.

De archeologienota werd digitaal opgemaakt middels Office- en Adobe-software. Het bijhorend kaartmateriaal werd aangemaakt in een GIS-omgeving. In die GIS werden de ontwerpplannen ingeladen en geprojecteerd ten opzichte van diverse kaartlagen die raadpleegbaar zijn op www.geopunt.be, www.dov.vlaanderen.be, www.geo.onroerenderfgoed.be, www.cartesius.be en de website van de centraal archeologische inventaris [CAI]. De geraadpleegde literatuur, de digitale bronnen en het kaartmateriaal zijn te vinden in de bijlage.

1.2 **Assessmentrapport**

Dit bureauonderzoek plaatst het projectgebied binnen een landschappelijk en archeologisch kader, waarbij rekening gehouden wordt met het ontwerpplan van het geplande recyclagepark. Deze studie dient als voorbereiding van een eventueel vervolgonderzoek, waar rekening kan worden gehouden met de geplande werken, of de reeds gekende archeologische, geologische en bodemkundige fenomenen. Daarnaast helpt de voorbereiding mee tot het opstellen van een [mogelijke] archeologische verwachting waarmee zowel tijdens toekomstige bouwwerken, als tijdens de uitvoering van het vervolgonderzoek rekening gehouden wordt. Door raadpleging van de CAI [Centraal Archeologische Inventaris] en archeologische literatuur wordt ten slotte ook nagegaan in hoeverre gekende vindplaatsen aanwezig zijn in de nabijheid van het onderzoeksgebied.

Deze studie maakt gebruik van verscheidene datasets. Uitgangspunt is het ontwerpplan met informatie over de toekomstige werken, verkregen van de initiatiefnemer. Deze informatie wordt vervolgens geprojecteerd op de bodemkundige en geologische kaart. Vervolgens worden de historische kaarten als de archeologische inventaris onder de loep genomen om de gekende archeologische sites in en nabij het projectgebied te registreren.

1.2.1 *Landschappelijke situering*

Het onderzoeksgebied ligt in de zandleemstreek, centraal in de provincie West-Vlaanderen, aan de Hogestraat 123 te Hooglede.

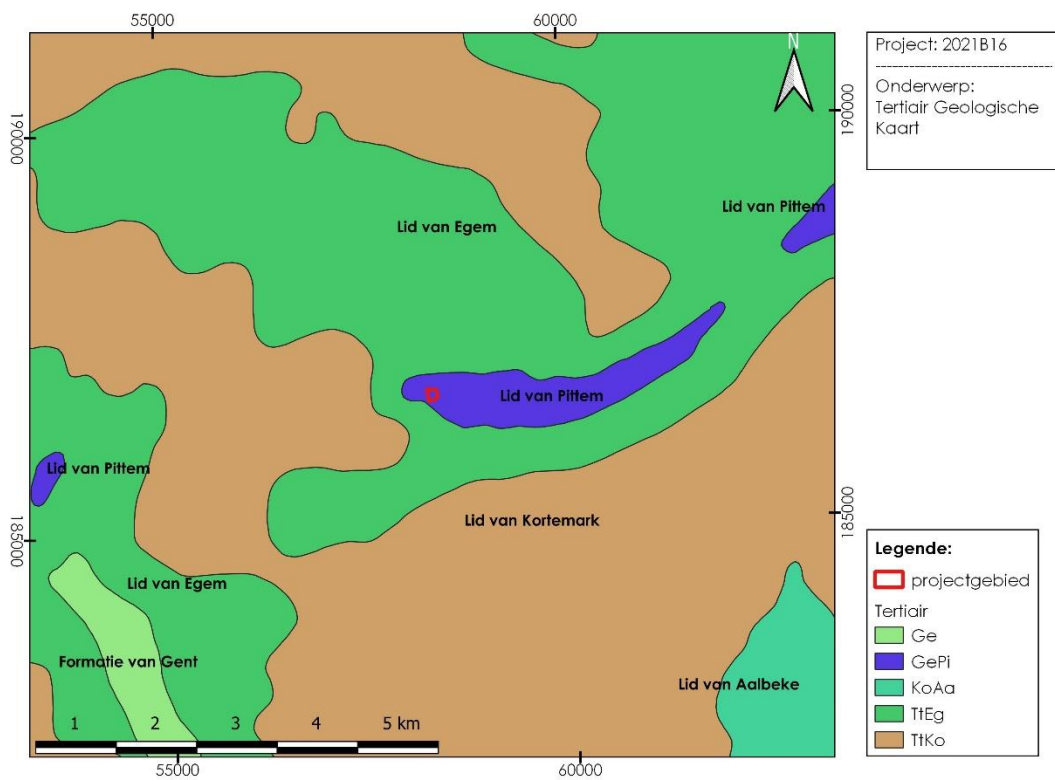
Geologisch gezien behoort het projectgebied tot de **Tertiaire** Formatie van Gent-Brugge, lid van Pittem (GePi) (fig. 8). Dit lid wordt gekenmerkt door sterk zandhoudende grijsgroene klei met plaatselijk zandsteenbanken en is weinig glauconiet- en glimmerhoudend.

Volgens de **quartair-geologische kaart** is het projectgebied gelegen ter hoogte van type 1 (fig. 9). Dit type wordt gekenmerkt door eolische afzettingen uit het Weichseliaan en/of hellingsafzettingen van het Quartair.

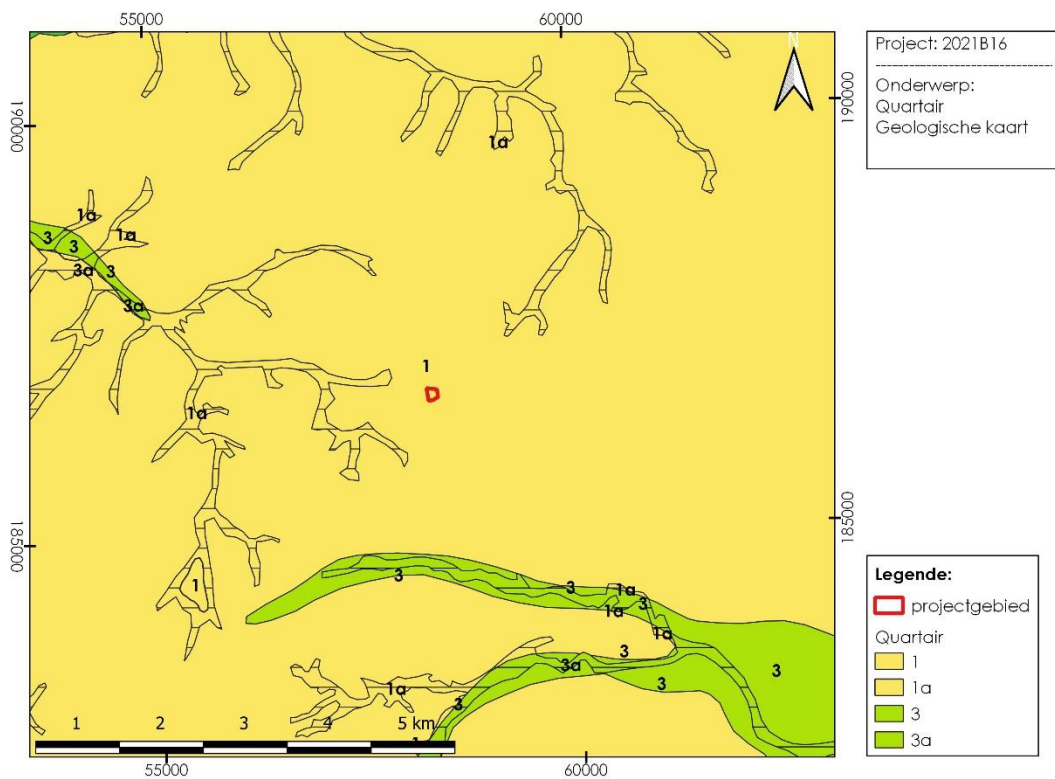
Op de **Quartair profieltypekaart** wordt het projectgebied ter hoogte van type 1 gesitueerd met quartaire afzettingen bestaande uit zandig tot kleilig materiaal minder dan 1,2m dik, waardoor het Tertiair zeer ondiep voorkomt (fig. 10).

Het grootste deel van het projectgebied wordt op de **bodemkaart** aangeduid als een antropogene opgehoogde bodem (ON), terwijl er in het zuiden een droge lichte zandleembodem aangeduid wordt en in het uiterste zuiden een matig droge tot matig natte lemige zandbodem (fig. 11-12). Rond het projectgebied zijn matig natte zandleembodems en natte tot zeer natte kleibodems aanwezig.

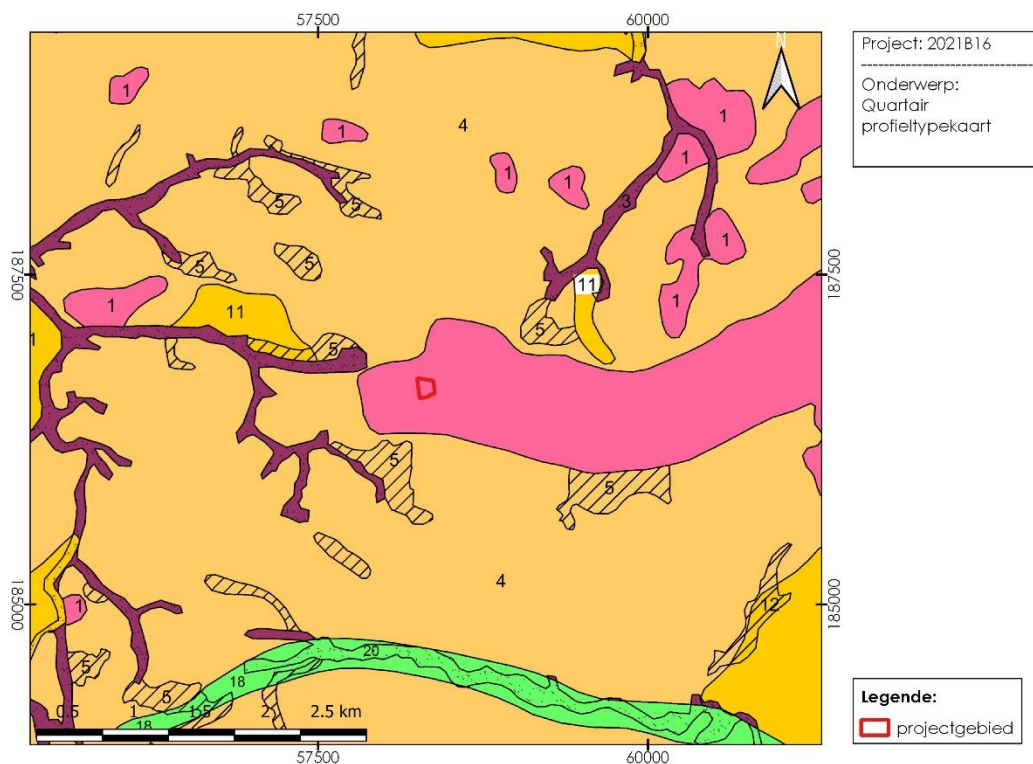
Voor wat betreft de **topografie** zijn we aangewezen op het Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II (DHM VII – 1m resolutie). Op een ruimer geografische schaal wordt duidelijk dat het projectgebied zich bevindt op de hoger gelegen Heuvelkam van Hooglede (tot 50mTAW) dat de waterscheidingskam vormt tussen het IJzer- en Mandelbekken (fig. 13). Het projectgebied zelf bevindt zich op de rand van de hoger gelegen zone van de heuvelkam en kent een duidelijk reliëf (fig. 14-15). Vanuit het laagste punt in het noordwesten rond 40,3mTAW kent het projectgebied een oplopend reliëf richting het zuidoosten tot 43mTAW. Het uiterste zuidoosten van het projectgebied ligt op zeer korte afstand opmerkelijk hoger rond 45mTAW.

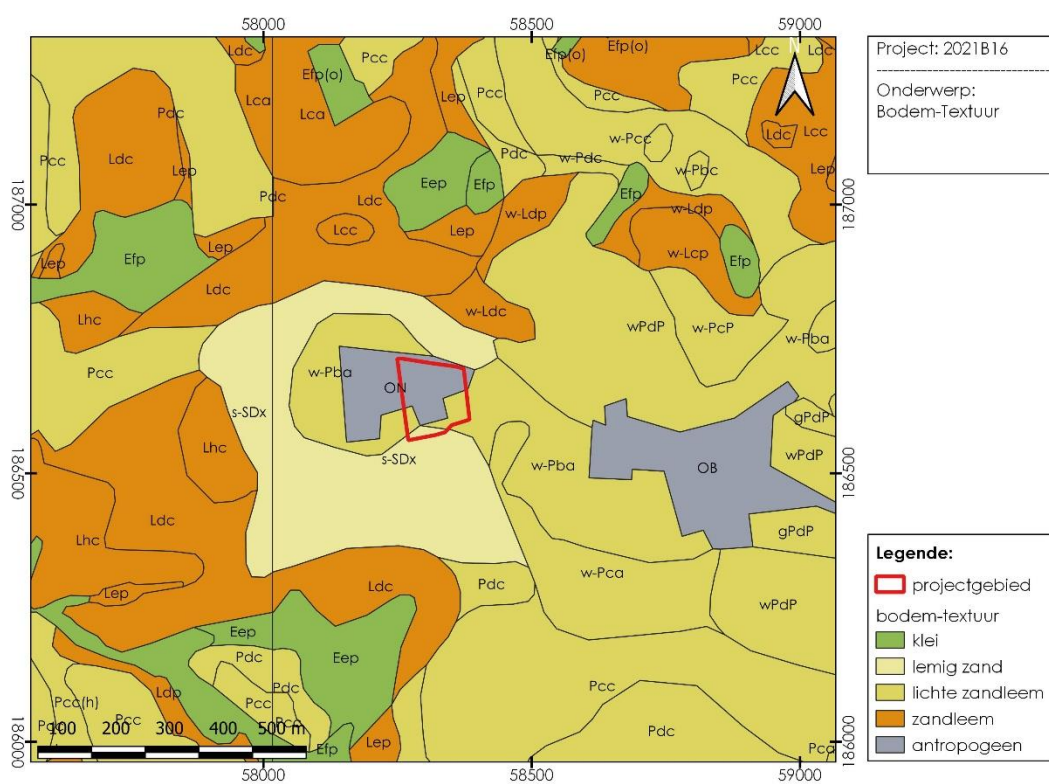
Figuur 7: Uitsnede uit de Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV).

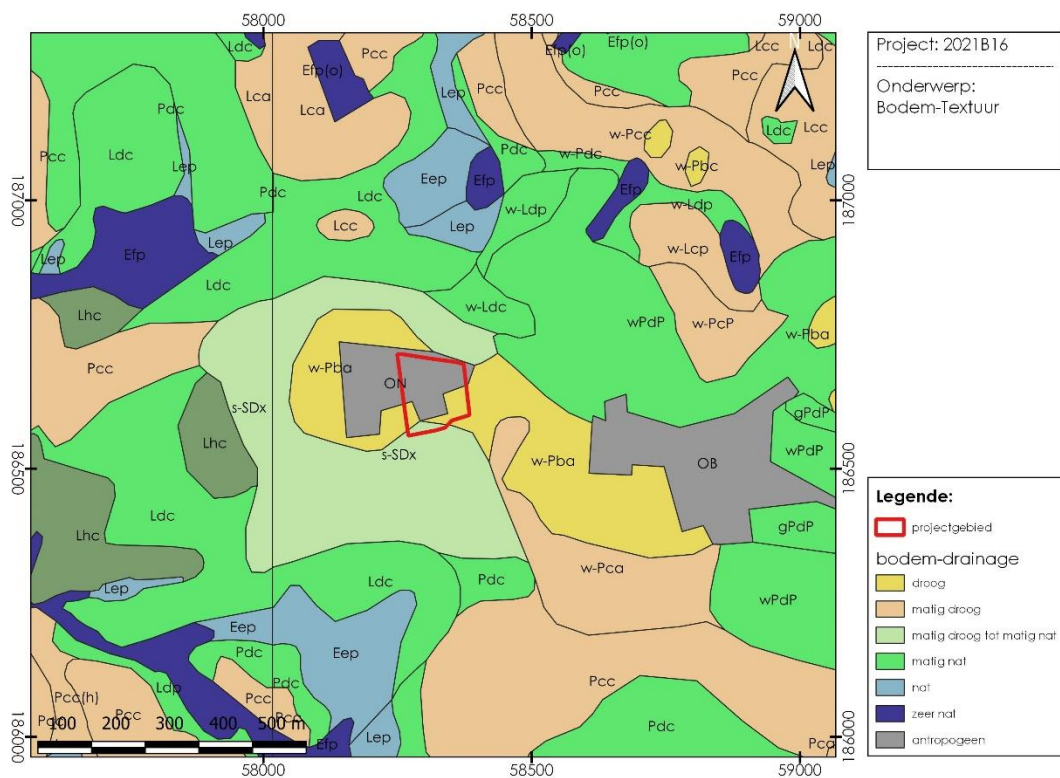
Figuur 8: Uitsnede uit de Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV).

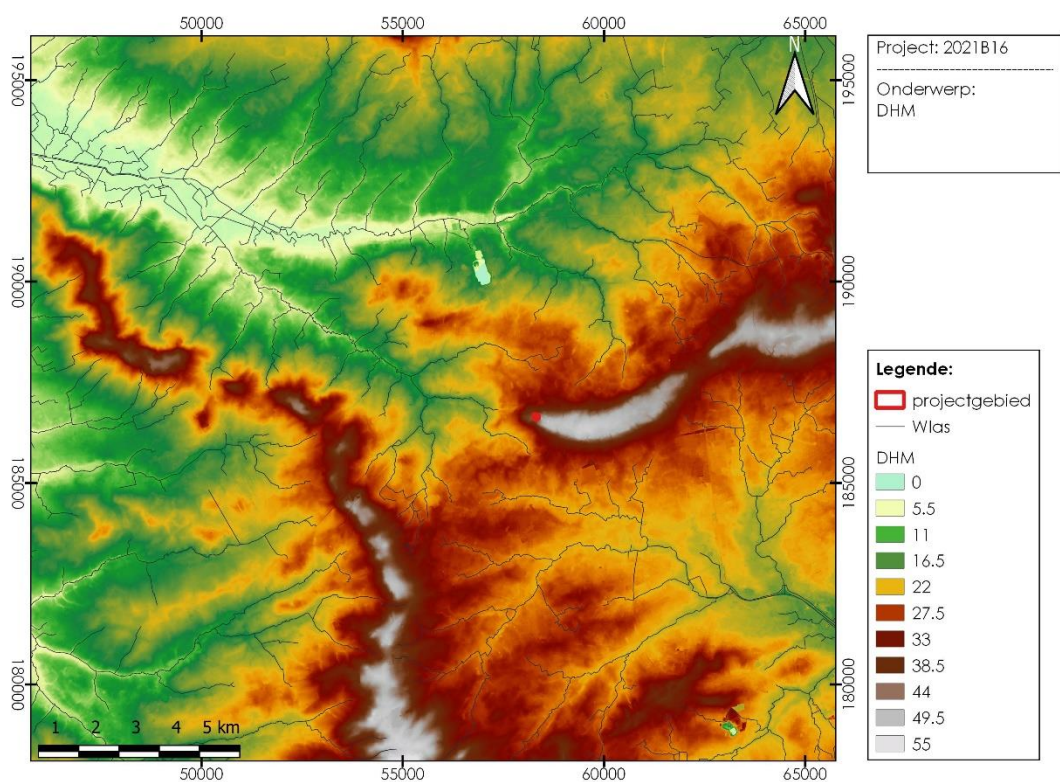
Figuur 9: Uitsnede uit de Quartair profieltypekaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV).

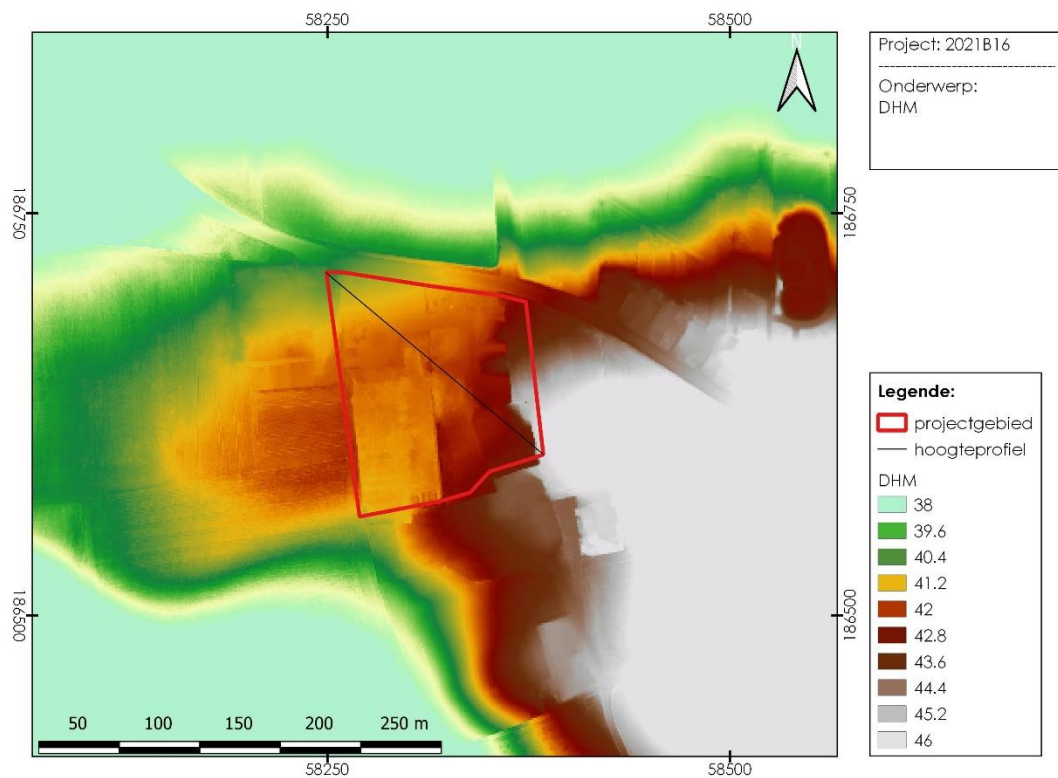
Figuur 10: Uitsnede bodemtextuurkaart ter hoogte van het projectgebied (© DOV).

Figuur 11: Uitsnede bodemdrainagekaart ter hoogte van het studiegebied (© DOV).

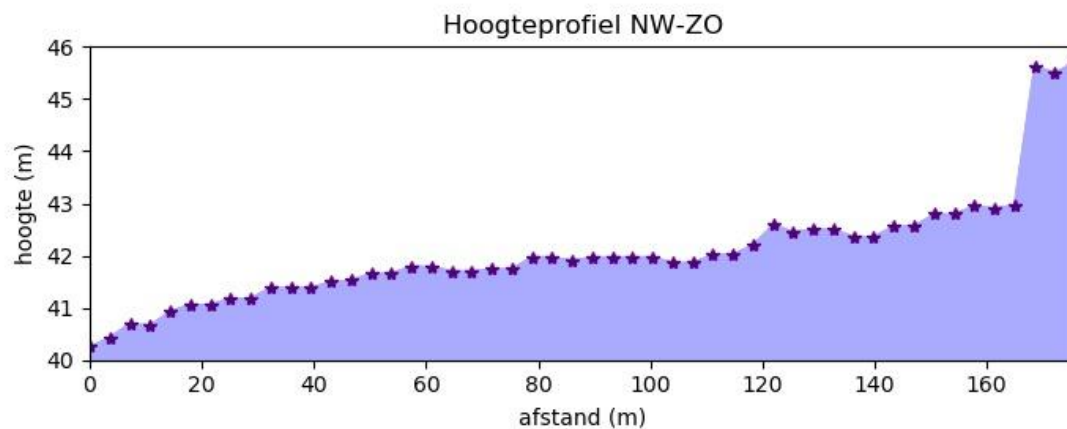

Figuur 12: Uitsnede DHM (macroschaal) met aanduiding van het projectgebied (© GDI Vlaanderen).

Figuur 13: Detail DHM ter hoogte van het projectgebied en omgeving met aanduiding hoogteprofielen (© GDI Vlaanderen)

40

Figuur 14: hoogteprofiel N-Z van het projectgebied

1.2.2 Historisch cartografische situering

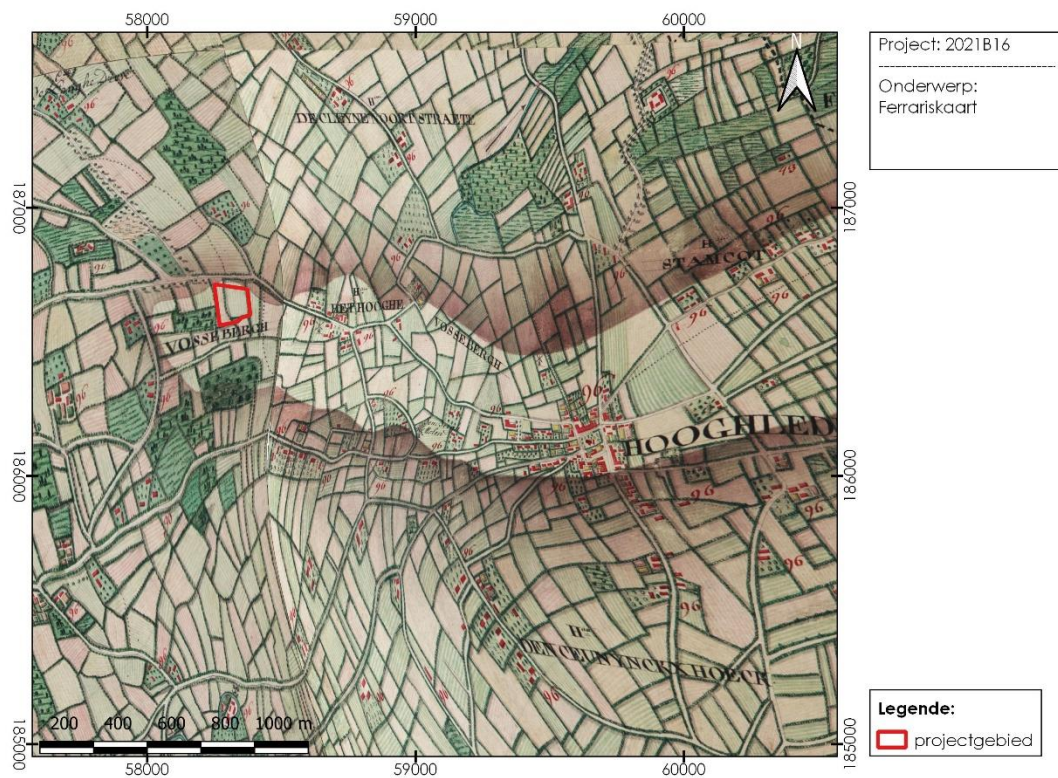
Van de vroegste geschiedenis van Hooglede is tot op heden nog maar weinig bekend, archeologisch onderzoek in de ruime regio is zeer schaars (<https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/16236>). Verondersteld wordt dat de streek vanaf het neolithicum een permanente bewoning kent. Tijdens luchtfotografisch onderzoek zijn meerdere bronstijdgrafcirkels aangetroffen en de eerste bewoningssporen in Hooglede dateren uit de Romeinse tijd (<https://inventaris.onroerendergoed.be/themas/14449>).

Hooglede wordt voor het eerst vermeld in een historische bron uit 847 als "Ledda. Ondanks de vroege oorsprong van het dorp, blijft het agrarische karakter van de gemeente zeer lang bewaard. Op de midden 18de-eeuwse Ferrariskaart is duidelijk te zien dat de dorpskern van Hooglede zeer compact is en bestaat uit slechts enkele straten rond een centraal plein (fig. 15). Rond het dorpscentrum zijn vooral akkers, weilanden en enkele wegen met verspreide bewoning aanwezig. Het projectgebied zelf bevindt zich in deze agrarische zone ten noordwesten van de dorpskern van Hooglede en is in gebruik als akker (fig. 16). Deze situatie blijft ongewijzigd op de midden 19de-eeuwse kaarten (fig. 17-19).

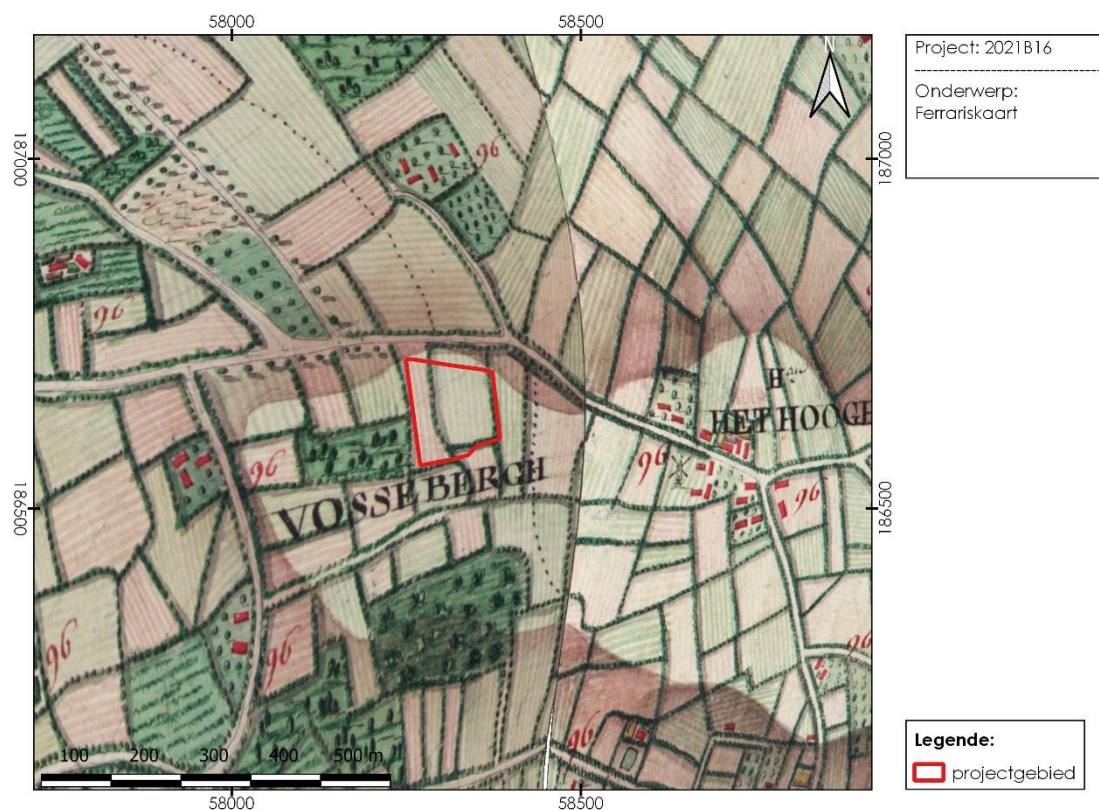
De impact van WOI in Hooglede is zwaar: de dorpskern van Hooglede en enkele gehuchten worden compleet verwoest. Een kerkhof voor de Duitse oorlogsslachtoffers wordt te Hooglede opgericht. Vanaf 1919 zal de bevolking geleidelijk terugkeren en zich in eerste instantie vestigen in noodwoningen opgericht door het Koning Albert Fonds en voorlopige woningen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog blijft de schade over het algemeen beperkt.

In 1926 wordt op het projectgebied een steenbakkerij opgericht, de kleiputten bevinden zich aan de overzijde van de straat. Op de orthofoto uit 1971 is deze industriële activiteit op het projectgebied duidelijk zichtbaar (fig. 20). In 1977 wordt nog een vergunning verleend voor het bouwen van een bureelgebouw, maar richting de jaren 1990 zal de activiteit op de site afnemen en uiteindelijk stopgezet worden. In 1988 wordt een vergunning verleend voor het afbreken van de fabrieksschouw. Op de orthofoto uit 1979-1990 is een deel van de gebouwen in het uiterste noorden van het projectgebied gesloopt, maar is een uitbreiding in het zuiden zichtbaar (fig. 21). In 1994 wordt de sloop van een woning en 2 bergingen vergund. Toch blijft het grootste deel van de gebouwen nog steeds aanwezig op de orthofoto's uit 2000-2003 en 2008-2011 (fig. 22-23).

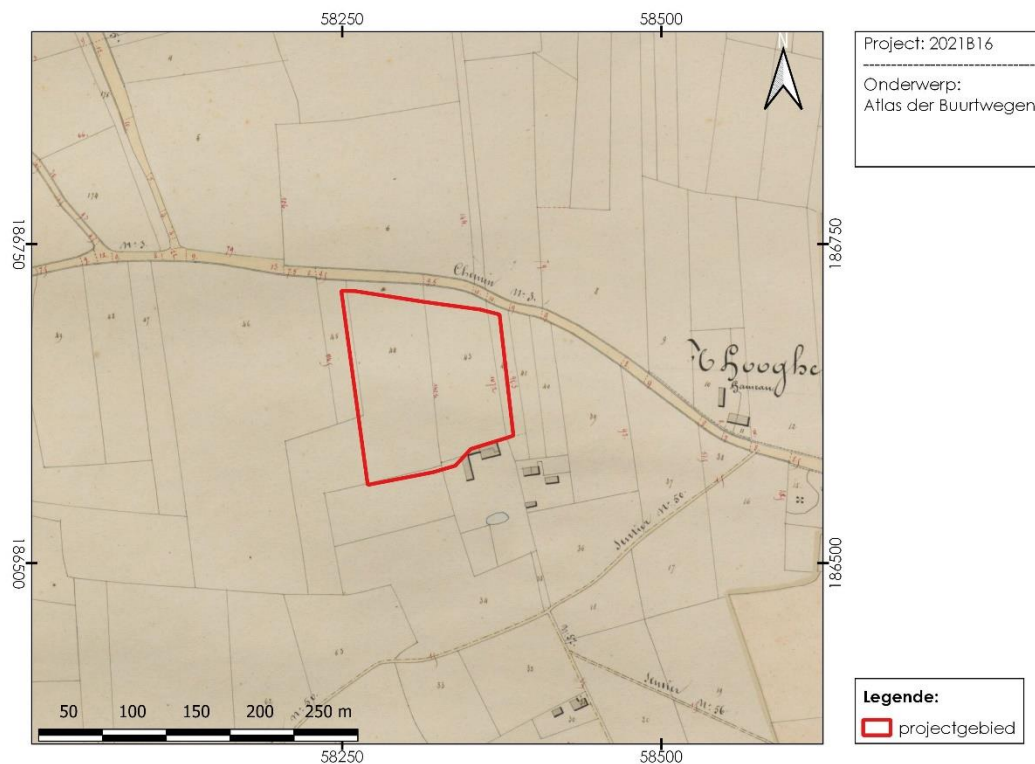
In 2005 koopt de gemeente de gronden en in 2010 werd een vergunning afgeleverd om een deel van de gebouwen af te breken. Deze sloopactiviteiten zijn waar te nemen op de orthofoto uit 2013 (fig. 24). De sloop van andere gebouwen wordt vergund in 2014 en is zichtbaar op de orthofoto uit 2016 (fig. 25). Op dit moment zijn de terreinen grotendeels verhard (steenslag- en asfaltverharding) en blijft nog 1 gebouw op het terrein aanwezig (fig. 26).

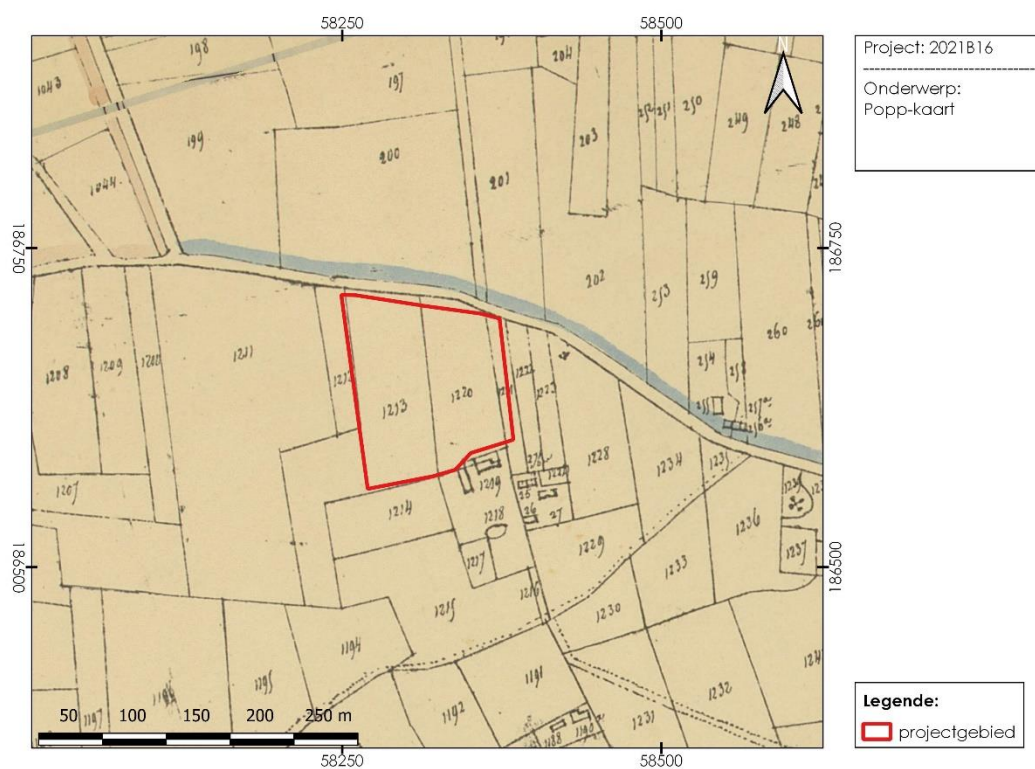
Figuur 15: Uitsnede van de Ferrariskaart (1771-1777) met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).

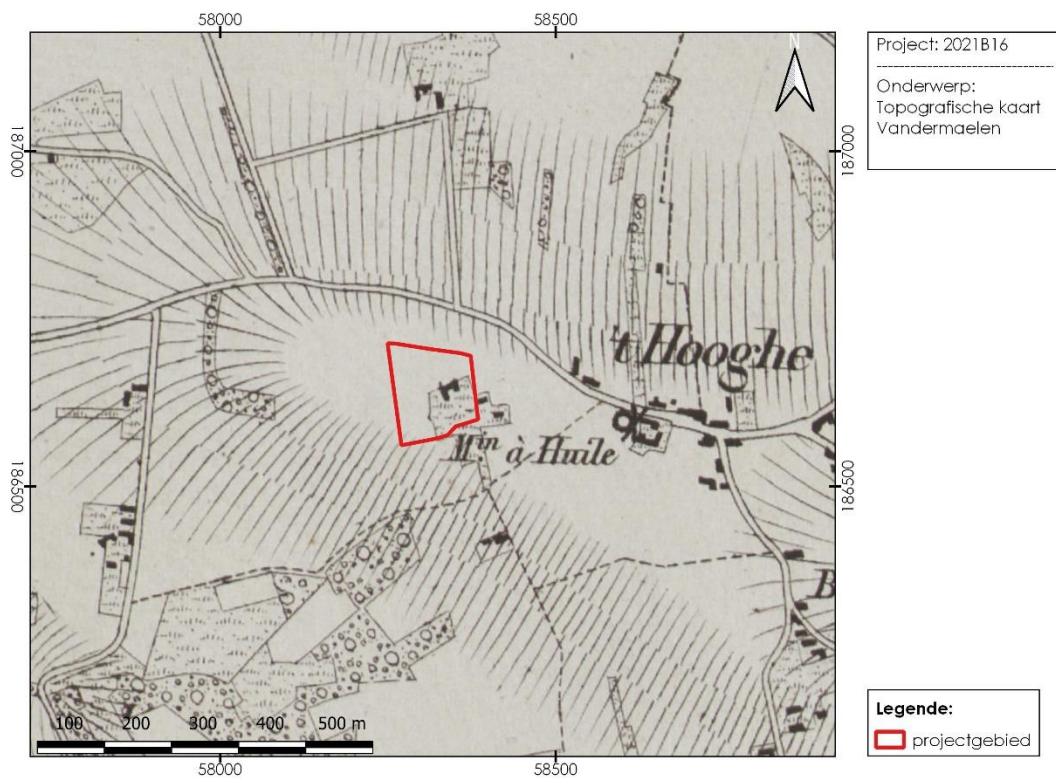
Figuur 16: Uitsnede van de Ferrariskaart (1771-1777) detail met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).

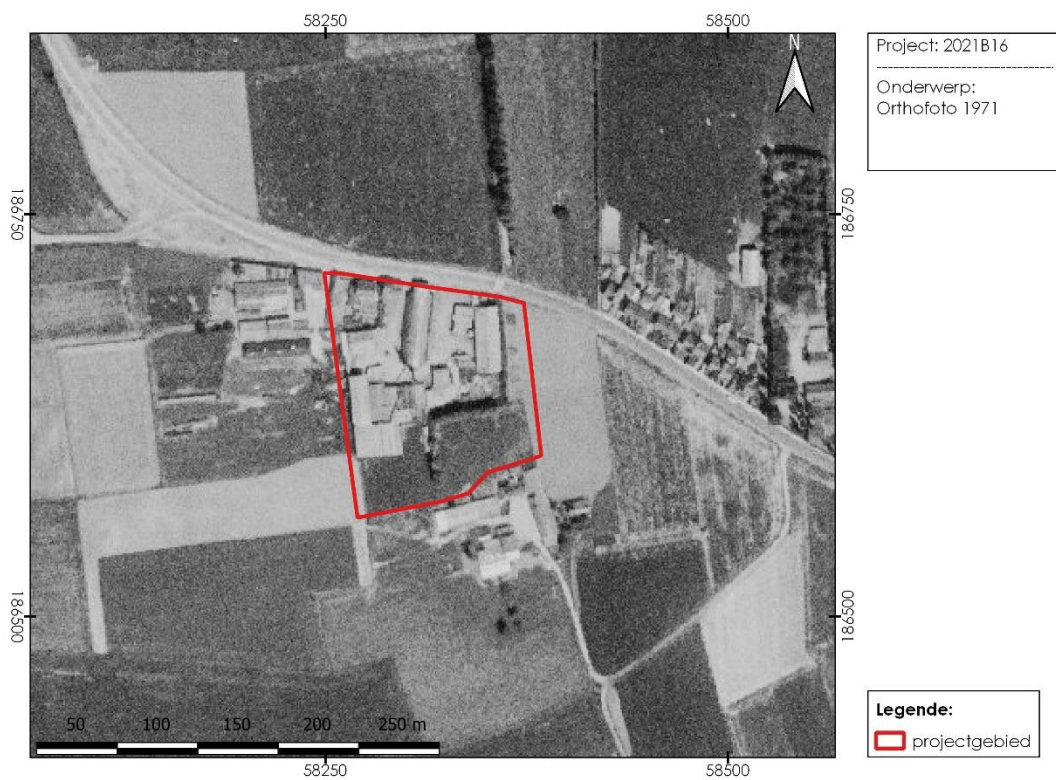
Figuur 17: Uitsnede van de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).

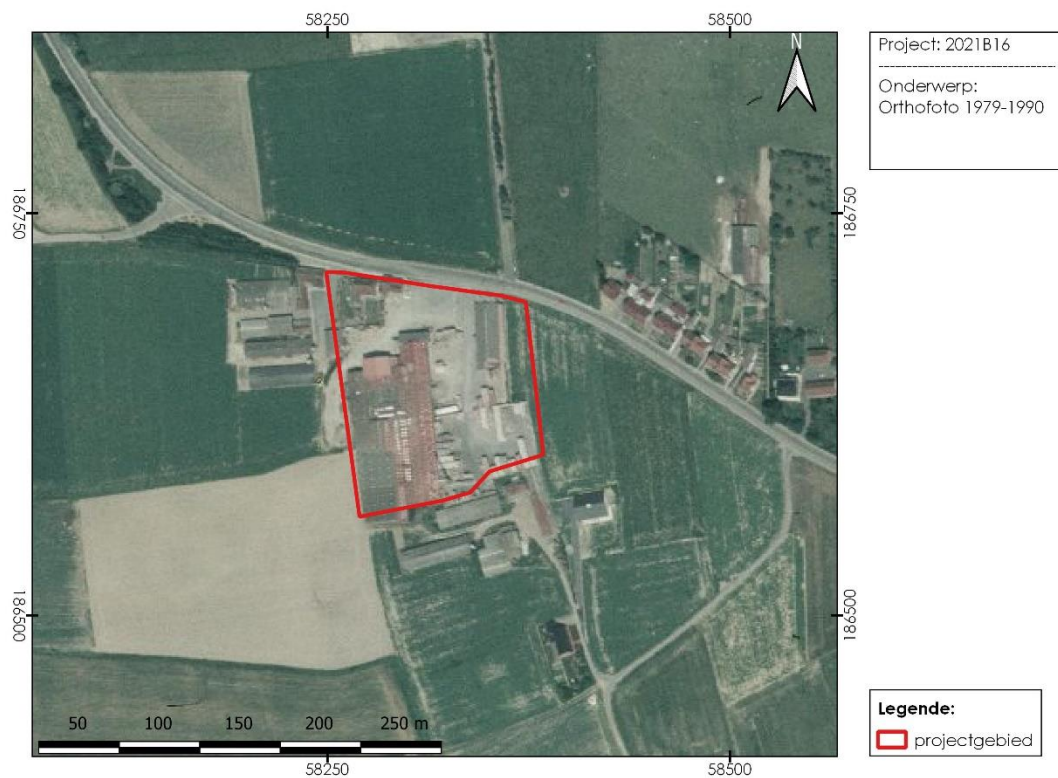
Figuur 18: Uitsnede van de Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied-detail (© Geopunt).

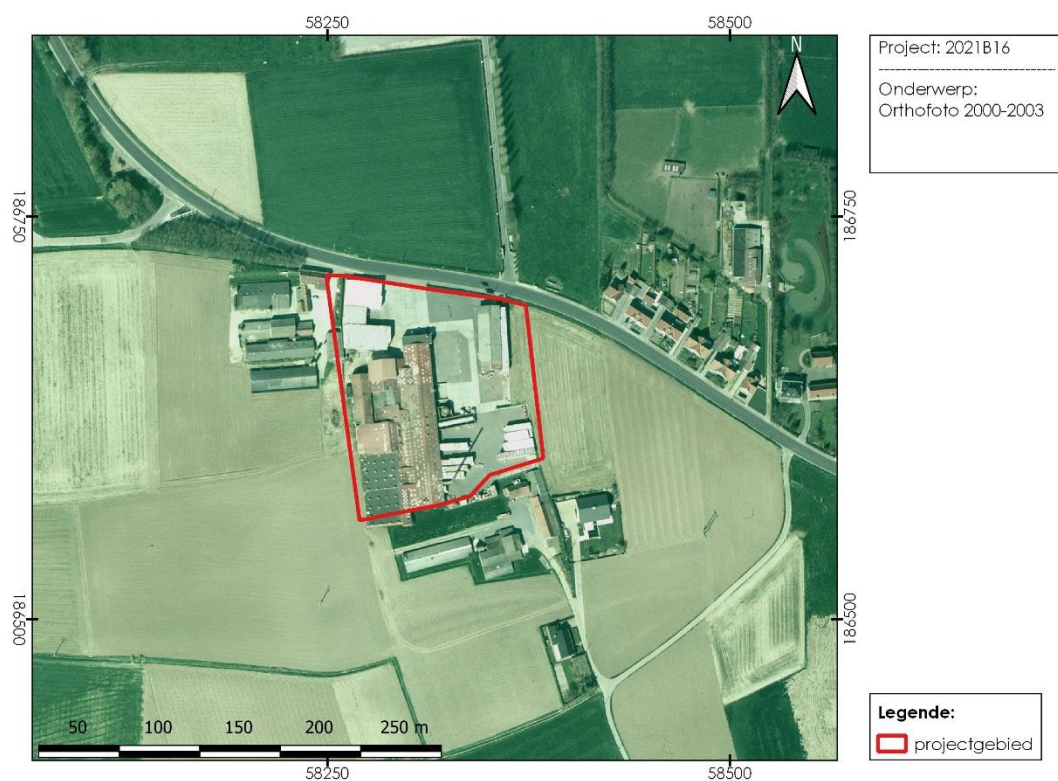
Figuur 19: Uitsnede topografische kaart van Vandermaelen (1846-1854) ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

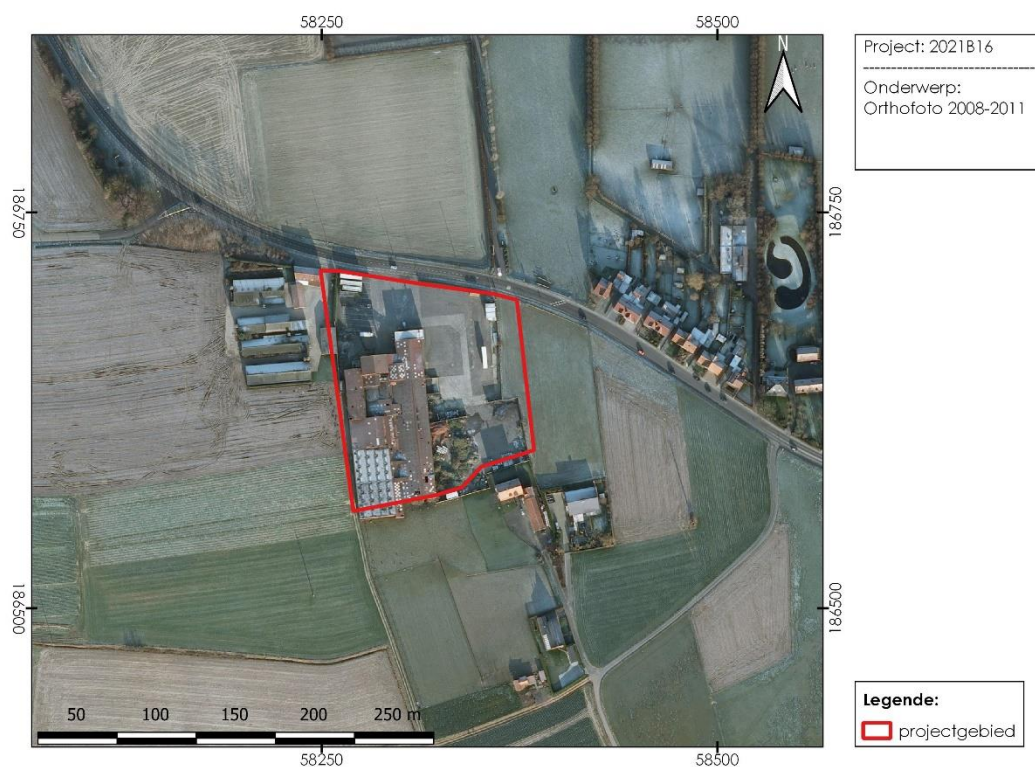
Figuur 20: Orthofoto uit 1971 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

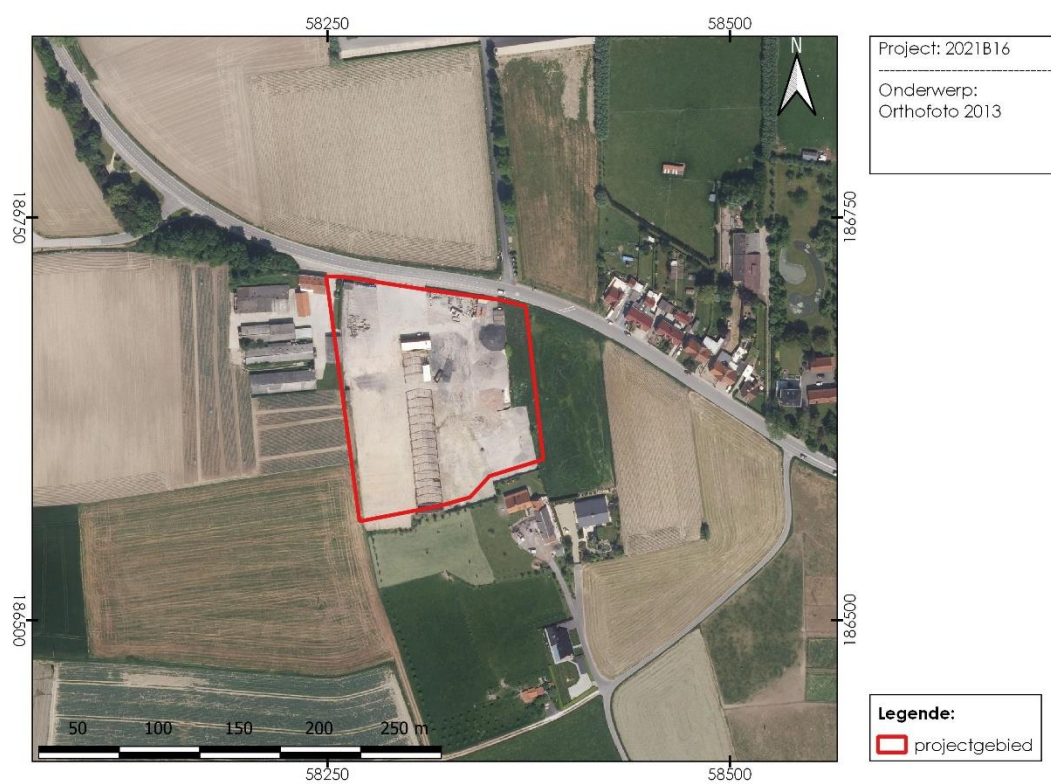
Figuur 21: Orthofoto genomen in de periode 1979-1990 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 22: Orthofoto genomen in de periode 2000-2003 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 23: Orthofoto genomen in de periode 2008-2011 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 24: Orthofoto uit 2013 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 25: Orthofoto uit 2016 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 26: Orthofoto uit 2020 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).

Figuur 27: Projectie CAI-locaties en archeologienota's in de omgeving van het projectgebied t.o.v. een recente orthofoto (© CAI en Geopunt).

1.2.3 Archeologische situering

Van de vroegste geschiedenis van Hooglede is tot op heden nog maar weinig bekend, archeologisch onderzoek in de ruime regio is schaars (fig. 27).

Er werd nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd op het projectgebied zelf, wel werd een archeologienota aangeleverd voor de afbraak van de bestaande gebouwen en de inrichting van een nieuwe manage op de percelen ten westen van het huidige projectgebied. Dit bureauonderzoek stelde op basis van de landschappelijke ligging en het weinige onderzoek in de regio wel degelijk een archeologisch potentieel vast. Er is een vermoeden dat het bodemarchief reeds verstoord werd door de 20ste-eeuwse bebouwing, maar dit kon niet met zekerheid gesteld worden (Archeologienota ID 10835). Er werd dan ook verder vooronderzoek na de sloopwerken geadviseerd.

Op basis van historisch-cartografisch onderzoek worden in de ruime omgeving rond het projectgebied meerdere laatmiddeleeuwse sites met walgracht aangeduid (CAI-ID 72306, 72574, 72781, 72785, 72786, 72789, 72795, 72800). Op basis van een historisch onderzoek kon ten oosten van de dorpskern het slagveld van de Slag bij Hooglede uit 1794 tussen het Franse en Oostenrijkse leger gesitueerd worden (CAI-ID 158403) (De Vriendt et al., 2011). Ten noorden van het huidige projectgebied werd bij luchtfotografische prospectie een zone met een groot aantal kuilen en vlekken afgebakend (CAI-ID 209090) (Deville et al., 2013).

In de jaren 1950 werd archeologisch onderzoek uitgevoerd in de Sint-Amanduskerk (CAI-ID 70000). Er konden drie opeenvolgende fasen in de bouw van de kerk geattesteerd worden: een romaanse kerk in veldsteen met halfronde absis vermoedelijk uit de 12de eeuw, een 15de-eeuwse gotische kerk met polygonaal afgesloten koor die hersteld wordt na een brand op het einde van de 16de eeuw en grondig verbouwd werd in de 19de eeuw, de huidige kerk (Mertens, 1956). In 2010 werden bij een archeologische prospectie in het nabijgelegen gemeentehuis een gracht uit de 14de-15de eeuw en een recente bakstenen beerput aangetroffen (CAI-ID 150799) (Bruyninckx & Acke B, 2010).

Recent werden enkele onderzoeken uitgevoerd in het kader van archeologienota's. Een eerste traject werd opgestart bij de inplanting van een nieuwe verkaveling op een onbebouwd terrein (akkers) aan de Kleine Stadenstraat (Archeologienota ID 5863, 7722). Een bureauonderzoek stelde een archeologisch potentieel en groot potentieel tot kenniswinst vast, dat bedreigd wordt door de geplande werkzaamheden. Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek werd geen potentieel voor steentijdartefactensites weerhouden en kon meteen overgegaan worden tot een proefsleuvenonderzoek. De weinige sporen die tijdens dit onderzoek aangetroffen werden, liggen zeer verspreid over het projectgebied (CAI-ID 224652). Het gaat over paalsporen en greppelementen waar geen structuur in te herkennen valt. Een geïsoleerd Romeins brandrestengraf werd in het kader van dit vooronderzoek volledig onderzocht.

Ook voor een verkaveling op een grotendeels onbebouwd terrein (akkers) aan de Oude Rozebekestraat/Akkerstraat werd een archeologisch traject opgestart (Archeologienota ID 3629, 7260). Op basis van het bureauonderzoek werd een archeologische verwachting vanaf het Laat-Paleolithicum vooropgesteld en werd verder vooronderzoek geadviseerd. Dit bestond uit een landschappelijk bodemonderzoek gevolgd door een terreinkartering en proefsleuvenonderzoek. Bij dit laatste konden slechts enkele sporen van recente greppels herkend worden waardoor een vrijgave geadviseerd werd (CAI-ID 224545).

Een volgend archeologisch traject werd opgestart bij de inrichting van een nieuwbouw op het speel- en recreatiedomein ter hoogte van de Oude Rozebekestraat en de Akkerstraat (Archeologienota ID 3293, 7295). Het in het bureauonderzoek vastgestelde archeologische potentieel werd verder nagegaan via een landschappelijk bodemonderzoek en proefsleuvenonderzoek. Dit laatste bracht een zeer lage densiteit aan sporen aan het licht. Wel werd een rechthoekige houtskoolbranderkuil met twee bijkuilen uit de vroeg- Romeinse periode aangetroffen (CAI-ID 215798, 224568). Er werd beslist deze structuur in het kader van het vooronderzoek volledig te onderzoeken.

Verder naar het zuiden in de Oude Rozebekestraat is een volgend archeologisch traject opgestart (Archeologienota ID 3128, 7623). Het bureauonderzoek stelde een archeologisch potentieel vast waarvoor verder vooronderzoek ter hoogte van de geplande werken geadviseerd werd. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden twee groepen sporen aangetroffen, namelijk een groep bewoningssporen uit de 12de-13de eeuw die in het noorden van het terrein werden aangetroffen en een groep perceelsgreppels die ten vroegste in de late 18de eeuw konden worden geplaatst. De noordelijke zone met bewoningssporen bleek zeer interessant voor vervolgonderzoek. Bij de opgraving werd een volmiddeleeuws erf met hoofdgebouw en enkele greppels herkend (Eindverslag 897/CAI-ID 980922). Voor verdere werken op het terrein werd een nieuw bureauonderzoek aangeleverd waarbij een hoog archeologisch potentieel vastgesteld werd en er uitgesteld vooronderzoek ter hoogte van een deel van de geplande werken geadviseerd werd (Archeologienota ID 16379).

Een laatste archeologisch traject werd opgestart naar aanleiding van bouwwerken voor een landbouwbedrijf aan de Grote Stadenstraat 9 (Archeologienota ID 11174, 15213, 15567). Het bureauonderzoek stelde een archeologisch potentieel en groot potentieel op kenniswinst vast en adviseerde verder vooronderzoek. Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek konden prehistorische artefactenconcentraties uitgesloten worden. Tijdens het proefsleuvenonderzoek werden vier grachten aangetroffen die op basis van historisch kaartmateriaal in de nieuwe tijd gedateerd kunnen worden (CAI-ID 980825).

1.2.4 Interpretatie – datering onderzoeksgebied

Het projectgebied bevindt zich ter hoogte van de Hogestraat 123 te Hooglede, op de hoger gelegen Heuvelkam van Hooglede. Hooglede wordt voor het eerst vermeld in historische bronnen uit de 9de eeuw. Het projectgebied bevindt zich in een agrarische zone ten noordwesten van de dorpskern.

Ondanks de gunstige landschappelijke ligging is door het schaarse archeologische onderzoek slechts weinig bekend over de oudste geschiedenis van de ruime omgeving rond het projectgebied. Bij enkele zeer recente archeologische trajecten in het kader van archeologienota's zijn wel enkele sporen (brandrestengraf en houtskoolmeier) uit de Romeinse tijd en een volmiddeleeuws erf aangetroffen.

Het projectgebied zelf was in de 18de-19de eeuw in gebruik als akker. In 1926 wordt op het projectgebied een steenbakkerij opgericht. Bijna overal op het projectgebied werden gebouwen ingepland die op één na allemaal gesloopt werden tussen 1988 en 2016. Op dit moment is het grootste deel van het projectgebied verhard.

1.2.5 Verwachting ten aanzien van archeologisch erfgoed

Het projectgebied heeft op basis van zijn landschappelijk ligging een archeologisch potentieel voor het aantreffen van sporen en/of artefacten vanaf de prehistorie. Archeologisch onderzoek in de regio is schaars en aldus kan elk onderzoek een aanzienlijke kenniswinst betekenen.

Het lijkt echter zeer onwaarschijnlijk dat het archeologisch bodemarchief op het projectgebied bewaard is gebleven. In 1926 wordt op het projectgebied een steenbakkerij opgericht. Op basis van de orthofoto's tussen 1971 en nu kan gesteld worden dat het grootste deel van het projectgebied ooit voorzien was van bebouwing. Tussen 1988 en 2016 werden deze gebouwen op één na gesloopt. Deze bouw- en sloopwerken hebben zonder twijfel de bodem op het projectgebied verstoord al is de exacte diepte van deze verstoring tot op heden niet gekend.

De meeste werkzaamheden zoals het plaatsen van bovengrondse containers en de aanleg van een circulatieroute blijven beperkt in diepte tot de bestaande verharding. Slechts op enkele plaatsen wordt een diepere ingreep gepland. Deze ingrepen hebben een beperkte oppervlakte en zijn verspreid over het noordelijke deel van het projectgebied. Dit deel van het projectgebied is voorzien van een betonverharding en het nog overgebleven gebouw en de bodem werd in het verleden verstoord door de bouw en sloop van fabrieksgebouwen van de steenbakkerij. Door de beperkte oppervlakte van de ingrepen ontbreekt het ruimtelijke inzicht dat nodig is om tot nuttige kenniswinst te leiden. Verder onderzoek is dan ook kosten-baten niet aangewezen en een vrijgave kan geadviseerd worden.

BIBLIOGRAFIE

Literatuur:

Bruyninckx T., Acke B., 2010. Archeologische prospectie Gemeentehuis Hooglede (prov. West-Vlaanderen). Basisrapport - februari 2010, *onuitgegeven rapport*.

Deville T., Houbrechts S., Denutte G., Simons R., 2013. Aardgasvervoerleiding Alveringem- Maldegem en Houthulst- Langemark- Poelkapelle, *Condor Rapport 108*, Bilzen.

De Vriendt B., Derde W., Carman J., 2011. De inventarisatie van slagvelden van vóór WOI in Vlaanderen. Begeleidend rapport, *onuitgegeven rapport*, VIOE.

Mertens J., 1956. Hooglede (W.-VI.). Sint-Amanduskerk, *Archeologie 1956/1*, p. 130.

Kaartmateriaal:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, Graaf de Ferraris [1771-1778] kaartblad 58
- Atlas der Buurtwegen
- Popp-kaart
- Topografische kaart van Vandermaelen [1846 – 1854]

Digitale bronnen:

- www.geopunt.be
- <https://dov.vlaanderen.be>
- <https://inventaris.onroenderfgoed.be>
- <https://cartesius.be>

BIJLAGE

Figurenlijst:

Figuur 1: Lokalisering projectgebied t.o.v. provinciegrenzen (archeoregio's).....	4
Figuur 2: Lokalisatie projectgebied t.o.v. de topografische kaart.....	5
Figuur 3: Projectie van het projectgebied op een recente (2020) orthofoto (© GDI Vlaanderen).....	5
Figuur 4: Projectie projectgebied t.o.v. het GRB-bestand (© Geopunt).....	6
Figuur 5: werkzaamheden op het projectgebied aangeduid op het GRB-bestand (© Geopunt).....	6
Figuur 6: archeologisch onderzoek in de nabije omgeving van het projectgebied aangeduid op het GRB-bestand (©Geopunt, Onroerend Erfgoed).....	8
Figuur 7: Uitsnede uit de Tertiair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV).....	11
Figuur 8: Uitsnede uit de Quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV).....	11
Figuur 9: Uitsnede uit de Quartair profieltypekaart met aanduiding van het projectgebied (© DOV).....	12
Figuur 10: Uitsnede bodemtextuurkaart ter hoogte van het projectgebied (© DOV).....	12
Figuur 11: Uitsnede bodemdrainagekaart ter hoogte van het studiegebied (© DOV).....	13
Figuur 12: Uitsnede DHM (macroschaal) met aanduiding van het projectgebied (© GDI Vlaanderen).....	13
Figuur 13: Detail DHM ter hoogte van het projectgebied en omgeving met aanduiding hoogteprofielen (© GDI Vlaanderen).....	14
Figuur 14: hoogteprofiel N-Z van het projectgebied	14
Figuur 15: Uitsnede van de Ferrariskaart (1771-1777) met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).....	16
Figuur 16: Uitsnede van de Ferrariskaart (1771-1777) detail met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).....	16
Figuur 17: Uitsnede van de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied (© Geopunt).....	17
Figuur 18: Uitsnede van de Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied-detail (© Geopunt).....	17
Figuur 19: Uitsnede topografische kaart van Vandermalen (1846-1854) ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	18
Figuur 20: Orthofoto uit 1971 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	18
Figuur 21: Orthofoto genomen in de periode 1979-1990 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	19
Figuur 22: Orthofoto genomen in de periode 2000-2003 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	19
Figuur 23: Orthofoto genomen in de periode 2008-2011 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	20
Figuur 24: Orthofoto uit 2013 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	20
Figuur 25: Orthofoto uit 2016 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	21
Figuur 26: Orthofoto uit 2020 ter hoogte van het projectgebied (© Geopunt).....	21
Figuur 27: Projectie CAI-locaties en archeologienota's in de omgeving van het projectgebied t.o.v. een recente orthofoto (© CAI en Geopunt).....	22

